

ETABLERESENTER VEST-AGDER

ÅRSRAPPORT 2019

*Hva trenger du
for å starte en bedrift?*

Tre enkle ting:

*Kjenn ditt produkt bedre
enn noen, vit hva din kunde
vil ha og ha et brennende
ønske om å lykkes!*

Innholdsfortegnelse

1	Generelt om EVA.....	3
1.1	Forretningsidé og misjon.....	3
1.2	Visjoner og mål.....	4
2	Sammendrag for året 2019.....	4
2.1	EVA`s kjernevirksomhet.....	5
2.2	Flerkulturell Verdiskaping Agder.....	7
2.3	Effekt.....	7
2.4	Regionen sett i nasjonal sammenheng.....	8
3	Administrasjonen.....	9
4	Styret.....	9
4.1	Styrets arbeid i 2019.....	10
5	Leverandører.....	10
6	Samarbeidspartnere.....	10
6.1	Innovasjon Norge.....	10
6.2	Innoventus Sør AS.....	11
6.3	Lister Nyskaping AS og Lindesnesregionens Næringshage AS.....	11
6.4	Ungt Entreprenørskap.....	11
6.5	NAV.....	11
6.6	Næringshagenettverket på Agder.....	11
6.7	UDI.....	11
6.8	Nettverk og organisasjoner som arbeider med «flerkulturelle».....	11
7	Økonomi.....	12
7.1	Økonomisk utvikling.....	12

1 Generelt om EVA

Etablerersenter Vest-Agder (EVA) har eksistert siden 1992, da det ble etablert etter initiativ fra Vest-Agder fylkeskommune og Kristiansand kommune. Virksomheten lå som et prosjekt i Vest-Agder fylkeskommune frem til 31.12.2010, da ansvaret for driften ble overlatt til Etablerersenter Vest-Agder IKS. Stiftere av selskapet var Vest-Agder fylkeskommune og Kristiansand kommune som også i dag er ansvarshavere (eiere) med henholdsvis 60% og 40%.

Virksomhetens formål i henhold til vedtektene er: «Selskapets formål er å yte bistand i forbindelse med idéutvikling og etablering av nye lønnsomme og konkurransedyktige bedrifter i hele Vest-Agder samt Lillesand, Birkenes og Iveland kommune i Knutepunkt Sørlandet, det som naturlig hører sammen med dette samt samarbeid med andre virksomheter med lignende formål.»

EVA`s virksomhet er vel forankret i så vel Regjeringens, Regionens (Vest-Agder fylkeskommunes) og Kristiansand kommunes planverk.

Betydningen av satsing på entreprenørskap er forankret regionalt i Regionplan Agder 2030`s mål om flere vekstkraftige små og mellomstore bedrifter.

Strategisk næringsplan for Kristiansandsregionen har i pkt. 4 strategiske satsinger under «innovasjon» benevnt; «bygge entreprenørskapskultur» og «stimulere til bedriftsetableringer» som viktige satsingsområder.

EVA ønsker også fremover å fremstå som et godt og effektivt «redskap» for eierne i forhold til utvikling av forretningsidéer, oppstart av nye bedrifter og økt verdiskaping.

1.1 Forretningsidé og misjon

Etablerersenter Vest-Agder IKS (EVA) er et offentlig eid selskap som har som formål å styrke veksten av nyetablerere og bidra til å skape nye levedyktige bedrifter ved å dekke et viktig samfunnsmessig behov for rådgiving og tilrettelegging tidlig i ideutviklings- og etableringsfasen.

EVA skal drive med informasjonsvirksomhet, identifisere konkrete behov og i samarbeid med andre aktører, utarbeide, markedsføre, administrere og levere tilhørende tilbud i form av kurs, rådgivning og oppfølging av etablererprosjekter.

EVA er en ikke-kommersiell virksomhet og EVA`s tjenester skal som hovedregel være gratis. Selskapet, herunder ansatte og innleide ressurser, skal ha en uavhengig rolle i forhold til brukerne.

Målgruppen er idéutviklere, etablerere og bedrifter i utviklings-, oppstarts- og tidlig vekstfase lokalisert i det som tidligere var Vest-Agder samt Iveland, Birkenes og Lillesand i Aust-Agder.

1.2 Visjoner og mål

EVA skal bidra til at mennesker utvikler bærekraftige forretningsidéer til morgendagens næringsliv.

EVA skal arbeide for å styrke etablererkulturen i samfunnet, gjøre det enklere for etablereren å realisere sin forretningsidé, og skape en levedyktig virksomhet gjennom å

- bidra til å få avdekket potensial og risiko for etablererne, motivere til realisering av antatt levedyktige forretningsidéer, og advare mot antatt urealistiske forretningsidéer.
- bidra til raskere og bedre utvikling av forretningsidé og forretningsmodell
- bidra til raskere og bedre prosess knyttet til selve bedriftsetableringen
- bidra til økt overlevelse i tidligfase og i vekstfase inntil 5 år
- fremstå med "lav terskel", stor grad av tilgjengelighet og fleksibilitet.

2 Sammendrag for året 2019

2019 har vært nok et travelt år for EVA. Vi er glade for å registrere at veldig mange og stadig flere bruker EVA`s tjenester, både ved å delta på våre kurs og seminarer samt å benytte seg av individuell rådgivning. Vi registrerer også økt aktivitet på våre websider og på sosiale medier. Fra 12. mars 2018 har EVA holdt til i Rådhusgata 12 A (Torvkvartalet), samlokalisert med Business Region Kristiansand og Region Kristiansand.

Dette gir tilgang til langt bedre og langt mer moderne kurs- og møterom enn det EVA disponerte i tidligere lokaler i Torridalsveien.

Kurslokaler. Kurs i bruk av sosiale medier.

At det fra og med 01.01.2018 kun har vært daglig leder som er ansatt i EVA, innebærer begrensende administrative ressurser i forhold til tilgjengelighet så vel fysisk som på telefon. Mens tidligere (frem til 31.12.2017) det alt vesentlige av påmelding på kurs og bestilling av rådgivningstimer ble registrert manuelt, har dette fra og med 2018 blitt digitalisert gjennom oppgradering og videreutvikling av EVA`s hjemmesider; <https://evasenter.no/> .

2.1 EVA`s kjernevirksomhet

Interessen for å etablere egen virksomhet er stabilt høy. Aktiviteten i 2019 viser at 724 gründere benyttet seg av et eller flere av EVA`s tilbud. Av disse hadde 448 Kristiansand som bostedskommune og 496 hadde Kristiansand/Søgne/Songdalen som bostedskommuner. Av de registrerte gründerne har 80 personer bosted i Lister- og 37 personer i Lindesnesregionen.

Kvinner utgjør 35,5 % av totalen og unge (personer under 35 år) utgjør 25,3 %.

27,6 % av dem som i 2019 benyttet EVA`s tjenester var arbeidsledige eller hadde arbeidsavklaringspenger, og det ble utarbeidet 81 næringsfaglige vurderinger. Næringsfaglig vurdering er et krav fra NAV for å behandle søknad om å kunne beholde dagpenger eller arbeidsavklaringspenger når en etablerer egen virksomhet.

Samarbeidet med NAV og da spesielt NAV Kristiansand, er videreutviklet med sikte på bedre oppfølging av dem som har fått anledning til å beholde dagpenger eller arbeidsavklaringspenger mens de etablerer egen virksomhet.

EVA samarbeider med NAV Kristiansand om månedlige samlinger/seminarer for dem dette gjelder. Dette finner sted i EVA`s lokaler.

176 personer har i 2019 deltatt på EVA`s Innføringskurs. Innføringskurset er et grunnleggende kurs, hvor en går inn på relevante problemstillinger i forbindelse med oppstart av egen virksomhet, som forretningsidé, forretningsmodell, kundesegmentering, kapitalbehov og finansiering, selskapsformer, MVA med videre. Ikke for at en der og da skal finne løsningene, men for at man skal starte en prosess i forhold til egen forretningsutvikling og for at man skal få et best mulig grunnlag for å kunne vurdere substansen i egen forretningsidé samt få en forståelse av hvilken kompetansetilførsel en vil ha mest nytte av.

Innføringskursene danner grunnlag for bestilling av rådgivning for at en i større grad skal kunne få hjelp til å arbeide med de problemstillingene som er mest relevante i forhold til eget etablererprosjekt.

Det er tillegg avholdt mer dyptgående temakurs, innen økonomi, markedsføring, salg, bruk av sosiale medier, skatt og MVA, HMS samt merkevarebygging, med til sammen 509 deltakere.

Aktivitet fordelt på kommuner i 2019:

Kommune	Ant. pers.	Herav	Antall	Deltakere	Kursdelt.	Gründere	NFV
	totalt	kvinner	NAV	innf.kurs	Totalt	< 35 år	*
KRISTIANSANDSREG.							
Birkenes	13	4	5	3	16	3	4
Iveland	6	2	1	1	1	1	0
Kristiansand	448	153	146	115	273	138	54
Lillesand	31	9	15	4	19	6	11
Songdalen	22	9	5	7	13	7	2
Søgne	26	5	5	13	21	4	2
Vennesla	43	17	13	13	30	11	5
Sum	589	199	190	156	373	170	78
LINDESNESREG.							
Lindesnes	9	4	3	2	11	1	1
Mandal	18	9	2	2	17	1	0
Marnardal	3	1	1	0	2	0	0
Åseral	7	1	0	0	0	3	0
Sum	37	15	6	4	30	5	1
LISTER							
Farsund	10	5	1	0	11	2	1
Flekkefjord	27	9	1	2	30	0	0
Hægebostad	1	0	0	0	0	0	0
Kvinesdal	18	10	0	1	19	4	0
Lyngdal	12	4	1	0	9	0	0
Sirdal	12	7	0	8	14	0	0
Sum	80	35	3	11	83	6	1
ANNET							
Arendal	8	3	0	1	8	0	0
Bygland	1	1	0	0	0	0	0
Grimstad	9	4	1	4	15	2	1
Sum	18	8	1	5	23	2	1
Total	724	257	200	176	509	183	81
		35,5%	27,6%			25,3%	

*) Næringsfaglig vurdering

2.2 Flerkulturell Verdiskaping Agder

EVA har også i 2019 vært innholdsleverandør til prosjektet «Flerkulturell Verdiskaping Agder». Prosjektet er eid av Aust- og Vest-Agder fylkeskommuner, nå Agder fylkeskommune og er støttet av IMDI.

Formålet med prosjektet er definert som følger:

«Aust-Agder fylkeskommune, i tett samarbeid med Vest-Agder fylkeskommune, har initiert prosjektet Flerkulturell Verdiskaping Agder, som skal styrke og tilpasse tilbudet om etablereropplæring på Agder, slik at det kan legge bedre til rette for etablerervirksomhet blant flerkulturelle på Agder».

EVA har gjennomført kurs og koordinert veiledning/oppfølging, rettet mot målgruppen i begge fylker, i nært samarbeid med næringshagene, Etablerersenter IKS i Arendal, Torvgata 7 Drift AS og med Norges Multikulturelle Senter i Kvinesdal.

Bilde: Voksenopplæring i Flekkefjord (Flerkulturell verdiskaping)

Prosjektet Flerkulturell verdiskaping Agder startet opp i 2017. I 2019 har prosjektet i bistått etablering av 14 foretak.

2.3 Effekt

Det foretas jevnlig kartlegging av brukernes tilfredshet med EVA, og med hvordan EVA oppfattes.

Det har vært stilt litt forskjellige spørsmål, til dem som har vært på kurs i forhold til dem som har fått rådgivning, og over 200 respondenter har besvart spørreundersøkelsen.

Utvalget er gjennomført i en tilfeldig periode og anses å være representativt for brukere av EVA`s tjenester.

Når det gjelder deltakere på EVA`s innføringskurs (etter flytting til nye lokaler) var det 88 respondenter, 49,4% kvinner og 50,6% menn. 40,9 % var under 35 år.

95,4% anså at det var enkelt, eller meget enkelt, å komme i kontakt med EVA og å ta i bruk EVA`s tjenester.

98,8 % beskriver sitt første inntrykk av EVA som profesjonelt eller svært profesjonelt.

98,9% svarer at de lokalene EVA disponerer fungerer eller fungerer godt.

På spørsmål til deltakere på EVA`s innføringskurs, om sannsynligheten for at de kommer til å starte egen bedrift, svarer 37,8% at dette er ganske sannsynlig, og 41,9% svarer at det er helt sikkert. 16,2% svarer «vet ikke», og 4,1% svarer at det er «ikke sannsynlig».

93,2 av respondentene anser EVA`s innføringskurs å være «nyttig» (42,1%) eller «svært nyttig» (51,1%).

De «verdier» som kjennetegner EVA best i h.t. brukerne er; «profesjonell», «kompetent» og «behjelpelig».

Innføringskurs

Kursholder Vår Lund går igjennom det mest grunnleggende for å starte egen bedrift

I løpet av dette kurset får deltakerne mulighet til å stille spørsmål, og danne et bedre grunnlag for å komme i gang med sin virksomhet.

Innføringskurs holdes jevnlig på EVA-senteret. Stort sett annenhver tirsdag med unntak av skoleferien. Kursene holdes av Vår Lund eller Jens Anders Risvand med Atle Tjelflaat som back up..

2.4 Regionen sett i nasjonal sammenheng

Agder har gjennom mange år utmerket seg som en gründerregion med mange nyetableringer. I 2018 ble det etablert nær 3400 nye foretak i Agder, noe som utgjør 5,6 prosent av alle

nyetableringer i landet. I Vest-Agder alene ble det i 2016 etablert mer enn 11 foretak per tusen innbyggere. Kun Oslo og Akershus har en høyere etableringsrate. Ref. ¹

En studie foretatt av nyetableringer i 2012 viser at Vest-Agder kommer over landsgjennomsnittet også i forhold til overlevelse (i drift 5 år etter etablering). Den samme studien viser at aksjeselskap er den mest «overlevelsedyktige» selskapsformen. ²

Det faktum at enkeltpersonforetak har en lavere overlevelsesevne har nok delvis sammenheng med at mange gründere begynner med et enkeltpersonforetak, men når driften begynner å få et visst omfang, og en begynner å ansette medarbeidere, vil det ofte være hensiktsmessig å legge driften over til et AS og avvikle sitt enkeltpersonforetak eller ikke lenger ha aktivitet i det.

3 Administrasjonen

Selskapet har i 2019 hatt en administrasjon kun bestående av daglig leder samt noen administrative tjenester «kjøpt av» Region Kristiansand. Daglig leder har hatt ansvar for utarbeidelse av prosjektplaner/utredninger, budsjetter, økonomistyring, finansiering, kjøp av tjenester innen rådgivning og kurs, utarbeidelse av dokumenter til styre og representantskap, kvalitetssikring og kontrollarbeid, attestering/godkjenning av bilag samt ivaretagelse av øvrige formelle forhold.

I tillegg til kurs- og rådgivertjenester kjøpes det også inn noen tjenester i forbindelse med EVA`s aktiviteter på sosiale medier.

Regnskapstjenester ble i 2019 levert av Vest-Agder fylkeskommune ved økonomiseksjonen. Revisjon blir utført av Agder Kommunerevisjon.

Siden 01.01.2018 har det kun vært daglig leder, Atle S. Tjelflaat, som har vært ansatt i selskapet.

Det er implementert digitale løsninger som innebærer at gründerne selv kan melde seg på kurs og bestille rådgivningstimer. Det legges opp til at alle henvendelser skal skje digitalt, men det vil også i fortsettelsen være mulighet for å «komme innom», selv om det er lite sannsynlig at en vil kunne få den hjelp en trenger «der og da». Det har ikke vært betjent sentralbord-funksjon etter 20. desember 2017.

Nåværende driftskonsept (fra og med 2018) med lave faste kostnader tilsier at EVA har en fleksibilitet som gjør en godt rustet til å møte fremtidige endringer i rammebetingelsene.

4 Styret

Følgende representanter har sittet i styret i 2019:

¹ <https://agderfk.no/f/p1/ic16d31fa-7042-4ec9-a2f2-08cbd58cf8f1/agdertall-2019.pdf> 5.7 Nyetableringer

² http://regionplanagder.no/media/7057477/Agdertall-2018_dokument.pdf 5.7 Overlevelse og arbeidsplasser

Thorkild O. Haus leder m/ Helle Ingeborg Mellingen som personlig vararepresentant (Vest-Agder fylkeskommune).

Kamilla Sharma nestleder, m/ Øyvind L. Laderud og fra mai 2019; Tina Norheim Abrahamsen som personlig vararepresentant (Kristiansand kommune).
Egil Mølland m/ Gunnar Sannæss som personlig vararepresentant (Region Kristiansand)
Christiane E. Skage m/ Liv Birkeland som personlig vararepresentant (Listerregionen)
Are Østmo m/ Hilde E. Tallaksen som personlig vararepresentant (Lindesnesregionen)

I tillegg har følgende personer på vegne av sine organisasjoner deltatt som observatører i styret:

Frode Braadland, Innovasjon Norge Agder
Hans Bach-Evensen, Fylkesmannen i Agder

4.1 Styrets arbeid i 2019

Styret har hatt 3 styremøter i 2019.

Hovedtrekkene i styrets arbeid har vært knyttet til organisering, strategiutvikling, oppfølging av tiltak og av prosjekter samt økonomi.

5 Leverandører

Som supplement til den rådgivning og kursvirksomhet som utføres av EVA`s daglig leder, er det i 2019 leid inn rådgivnings- og kurskapasitet fra:

Lundconsult AS, org.nr.: 999 291 902, ved Vår Lund.

Andre kurs ble levert av Webcode AS (nå Aptum), Maduro Kompetanse, Falck Media AS, Firmatjenester AS, Skatteetaten og Innovasjon Norge ved Ellen Saltermark.

Som innleid ressurs i forbindelse med gjennomføring av EVA`s aktivitet innen «flerkulturell verdiskaping» og innføringskurs, ble det benyttet tjenester fra JAR Rådgivning AS, org.nr.: 918 705 228, ved Jens Anders Risvand.

Tjenester innen sosiale medier er i 2019 kjøpt fra Agnetes Art & Design, Agnetes Bentsen, org.nr.: 919 914 017.

6 Samarbeidspartnere

6.1 Innovasjon Norge

For nyskapende etablererprosjekter med stort verdiskapingspotensial er Innovasjon Norge EVA`s viktigste samarbeidspartner. EVA bruker mye ressurser på å veilede etablerere i en tidlig finansieringsfase både i forhold til om det er hensiktsmessig å søke etablerertilskudd og i forhold til utforming av selve søknaden.

Innovasjon Norge gjennomfører jevnlig kurset; «Fra idé til marked» i EVA`s lokaler.

Etablerere i en tidlig fase som henvender seg direkte til Innovasjon Norge lokalt eller til IN`s Gründersenter i Førde, blir ofte anmodet om å ta kontakt med EVA for at de skal kunne få veiledning.

6.2 Innoventus Sør AS

Det er en god dialog med Innoventus Sør AS. Det avholdes jevnlig møter for å diskutere prosjekter i EVA`s portefølje som kan være av interesse for Innoventus Sør og EVA anmoder rutinemessig gründere som har etablererprosjekter med stort potensial for vekst og verdiskaping om å benytte seg av Innoventus Sør`s tjenester.

6.3 Lister Nyskaping AS og Lindesnesregionens Næringshage AS

EVA er leverandør av kurs og oppfølging i henholdsvis Lister- og Lindesnesregionen etter avtale med henholdsvis Lister Nyskaping AS og Lindesnesregionens Næringshage AS.

EVA`s aktivitet i disse regionene er basert på hvilke behov som signaliseres.

Samarbeidsmodellen er i kontinuerlig utvikling med sikte på å optimalisere samarbeidet til beste for de aktuelle gründerprosjektene.

Det er også samarbeid innen Flerkulturell Verdiskaping Agder og i f.m. AMO Etablererkurs.

6.4 Ungt Entreprenørskap

EVA bistår jevnlig Ungt Entreprenørskap med vurdering av delårsrapporter i forbindelse med kåring av beste ungdomsbedrift, og prøver for øvrig å stille sine ressurser til rådighet når UE har behov for det. Våren 2019 bisto EVA med evaluering av delårsrapporter.

6.5 NAV

Fra og med 16.09.2018 har EVA vært leverandør av «AMO Etablererkurs» til NAV Vest-Agder, nå NAV Agder. Nåværende avtale løper frem til april 2021.

EVA har en god dialog med NAV og får gode tilbakemeldinger på det arbeid som utføres.

6.6 Næringshagenettverket på Agder

EVA legger vekt på å være en aktiv og positiv medspiller i nettverket av aktører innen virkemiddelapparatet på Agder.

6.7 UDI

UDI ber jevnlig om uttalelser i forbindelse med innvandreres søknad om oppholdstillatelse i Norge. EVA`s uttalelse til UDI i denne sammenheng er i forbindelse med vurdering av realismen i om etableringsprosjekter er egnet til å sikre et inntektsnivå som gir grunnlag for livsopphold. Dette gjelder innvandrere som kommer fra land utenfor EØS, som ikke har fått opphold av humanitære grunner, og som baserer sin søknad om oppholdstillatelse på at de skal livnære seg gjennom etablering av egen næringsvirksomhet.

6.8 Nettverk og organisasjoner som arbeider med «flerkulturelle

Gjennom forprosjektet «Flerkulturell Verdiskaping Agder», har EVA opprettet samarbeid med aktører som «Agder for alle» og Batteriet/ «Problem løst» og andre. Denne type samarbeid bidrar til å sette fokus på innvandreres situasjon, og de utfordringer som mange av dem står overfor. Dette på samme tid som det gir EVA og andre aktører i virkemiddelapparatet en bedre forståelse av helheten i problemstillingen.

7 Økonomi

7.1 Økonomisk utvikling

Utviklingen etter 2016, har gitt en situasjon hvor en mindre del av driftsinntektene består av ordinære driftstilskudd, og en større andel av virksomheten må finansieres gjennom prosjektfinansiering.

Utfordringen med dette er at en gjennom prosjektfinansiering sjelden får dekket noe mer enn selvkost, og at det således gir lite til inndekking av ressursbruk i forbindelse med EVA's basisvirksomhet; gründerkurs og gründerveiledning.

For å kunne finansiere basisvirksomheten også i fortsettelsen, settes det derfor stadig strengere krav til en kostnadseffektiv drift. Gjennom de kostnadsreducerende tiltak som ble gjennomført i 2017 og 2018, er EVA godt rustet til en mer prosjektorientert driftsform.

Økonomisk utvikling 2017-2020				
Konto	Regn. 2017	Regn. 2018	Regn. 2019	Bud. 2020
Salgsinntekter	20 400	510 000	440 088	450 000
Driftstilskudd	1 760 000	1 760 000	1 760 000	1 540 000
Prosjektmidler/-inntekter	1 660 000	756 902	678 925	700 000
Andre driftsinntekter - fremleie m.v.	226 173	0	0	0
Sum driftsinntekter	3 666 573	3 026 902	2 879 013	2 690 000
Lønn inkl. sosiale utgifter	1 624 364	1 208 840	1 077 861	1 130 000
Kjøp av kurstjenester	205 336	203 328	253 236	290 000
Kjøp av rådgivertjenester	577 142	435 930	678 666	650 000
Kjøp av administrative tjenester	68 700	166 011	156 101	130 000
Husleie og andre lokalkostnader	371 796	134 475	151 635	155 000
Øvrige driftskostnader	265 998	296 151	186 761	180 000
Andre prosjektkostnader	533 618	489 913	325 318	345 000
Sum driftsutgifter	3 664 954	2 937 648	2 829 579	2 880 000
Driftsresultat	1 619	89 254	49 434	-190 000
Renteinntekter	2 157	5240	6 685	10 000
Sum finansposter	2 157	5 240	6 685	10 000
Resultat	3 776	94 494	56 121	-180 000
Egenkapital 31.12.	1 857 407	1 886 402	1 867 943	1 687 943
Likviditet 31.12.	919 177	1 595 215	1 499 524	1 319 524

Det vises for øvrig til årsregnskap for 2019 med resultatregnskap, balanse og noter samt til styrets årsberetning og revisjonsberetning.